

المختصر المفيد للمسلم الجديد

-كردى-

پوخته یه کی به سوود بو که سیك تازه مسولمان بوویت

دانه:

محمد الشهري

وهرگیړان:

ناوهندی رواد بو وهرگیړان

Islamhouse.com

المحتوى الإسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوختہ یہ کی بہ سوود بؤ کہ سیک تازہ مسولمان بوویت

ٹامادہ کردن: محمد الشہری
وہرگیان: ناوہندی رواد بؤ وہرگیان

۲۰۲۰ - ۱۴۴۱

شركاء التنفيذ:

المحتوى الإسلامي

رواد الترجمة

جمعية الربوة

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

Telephone: +966114454900

ceo@rabwah.sa

P.O.BOX: 29465

RIYADH: 11557

www.islamhouse.com

به ناوی خوای به‌خشنده ومیهره‌بان

پیشه‌کی

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

أما بعد:

خوای گه‌وره ریژی له نه‌وه‌کانی ئاده‌م گرت و فه‌زل و ریژ و پله‌وپایه‌ی ئه‌وانی به‌رزکرده‌وه به‌سه‌ر زوری‌ک له دروستکراوه‌کانی، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویتی: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ واته: ﴿سویند به‌خودا، بیگومان ریژمان له نه‌وه‌ی ئاده‌م گرت﴾. [الإسراء : ۷۰]. و خوای گه‌وره زیاتر ریژلینانی به‌م ئومه‌ته به‌خشی ئه‌ویش به‌ناردنی باشترین پیغه‌مبه‌ر بۆیان که موحه‌مه‌ده -صلی الله علیه وسلم-، و خیرترین کتیبی بۆیان دابه‌زاند که قورئانی پیروژه، و رازی بوو به‌وه‌ی مه‌زنتین ئاین شه‌ریعه‌تیا‌ن بیت که ئیسلامه، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویتی: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِّنْهُمْ
 الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿١١٠﴾ [آل عمران: ١١٠] واته: (ئییوه
 (موسولمانان) باشتین گه‌لیک بوون بۆ خه‌لکی هینرابیته دی،
 فرمان ده‌دهن به چاکه ونه‌هی و جه‌وگی‌ری ده‌که‌ن له خراپه
 و پروا ده‌هینن به خودا ئە‌گه‌ر نامه‌داره‌کان (خاوه‌ن کتیبه‌کان له
 جوله‌که و‌گا‌وره‌کان) پروایان به‌ینایه ئە‌وه باشت‌ر بوو بۆ‌یان
 هه‌ندیک له‌وان پروادارن و (باوه‌ریان هیناوه به ئاینی ئیسلام)
 به‌لام زۆربه‌یان له فرمانی خودا ده‌رچوون (فاسق بوون) ﴿١١٠﴾. [آل
 عمران : ١١٠]. وله مه‌زنتین نیعمه‌ته‌کانی خودا به سه‌ر مرؤقه‌وه
 ئە‌وه‌یه که هیدایه‌تی پێبه‌خشیوووه بۆ شوینکه‌وتن و په‌یره‌وکردنی
 ئاینی ئیسلام، و‌جی‌گی‌ربوون له‌سه‌ری و‌کرده‌وه کردن به ئە‌حکام
 و شه‌ریعه‌ته‌کانی ئە‌م ئاینه، وله ئە‌م کتیبه‌دا که له قه‌باره‌دا
 بچووکه به‌لام ناوه‌رۆکه‌که‌ی گه‌لیک فراوانه؛ مسولمانی نوێ ئە‌و
 شتانه فی‌ر ده‌بی‌ت که ده‌بی‌ت هه‌ر بیزانی‌ت به‌لام لی‌ره‌دا به
 شی‌وه‌یه‌کی پوخت که دیارترین شه‌ریعه‌ته‌کانی ئە‌م ئاینه
 مه‌زنه‌ی بۆ پرونده‌کاته‌وه، ئە‌گه‌ر تی‌ی بگات و‌کرده‌وه‌ی پێبکات
 ئە‌وا ده‌رده‌چی‌ت به‌ره‌و فی‌ر بوونی زانستی شه‌ری‌ و به
 ده‌سته‌هینانی زانستی زیاتر سه‌باره‌ت به ناسینی په‌روه‌ردگار -
 سبحانه و‌تعالی - و پێ‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی (موحه‌مه‌د -صلی الله علیه

وسلم-) وئاین و بهرنامه ی ژیانی (ئیسلام)، و بۆیه خودا ده پهرستیت به چاورۆشنی وزانسته وه، و دلی ئارام و جیگیر ده بیّت و ئیمانی زیاد ده کات به هوی پهرستن و به نزیکبوونه وهی له پهرهردگاری و شوینکهوتتی سونهتی پیغمبه ر - صلی الله علیه وسلم-.

وداواکارم له خوی گه وه که هه موو و شه یه کی نیو ئه م کتیه پیرۆز و به ره که تی تیدا بیّت، و بیته هوی سوود بۆ ئیسلام و مسولمانان، و به دلسۆزی و ئیخلاصه وه بۆ ره زامه ندی ئه و زاته مه زنه نووسرا بیّت، و پاداشتی بۆ هه موو مسولمانان بیّت ئه وانه ی زیندوون و ئه وانه شی مردوون.

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد و علی آله و صحبه أجمعین.

محمد الشیبة الشهري

۲ / ۱۱ / ۱۴۴۱ کۆچی

په‌روه‌دگارم (الله) یه

• خوی گه‌وره ده‌فهرمویت:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ واته: ﴿ئهی خه‌لکینه، په‌روه‌دگارتن بپه‌رستن که ئیوه وئه‌وانه‌ی پیش ئیوه‌شی دروست کردوه به‌لکو به‌و په‌رستنه خوتان بیاریزن﴾. [البقرة: ۲۱].

• خوی گه‌وره ده‌فهرمویت:

﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ واته: ﴿الله﴾ ئه‌و زاته‌یه هیچ په‌رستراویک هه‌ق وراست نییه که شایسته‌ی په‌رستن بیت جگه له ئه‌و﴾ [الحشر: ۲۲].

• خوی گه‌وره ده‌فهرمویت:

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ واته: ﴿هیچ شتیک هاوشیوه‌ی خودا نییه وئه‌و بیسه‌ره -السمیع-ه و بینایه -البصیر-ه﴾ [الشوری: ۱۱].

• الله په‌روه‌دگاری منه وپه‌روه‌دگاری هه‌موو شتیکه، پادشایه (المالك)ه، خوئقینه‌ره (الخالق)ه، رۆزیده‌ره (الرزاق)ه، وهه‌موو شتیك ئه‌و به‌رپۆه‌ی ده‌بات.

• ته‌نها ئه‌و زاته مه‌زنه شایسته‌ی په‌رسنه، وهیچ په‌روه‌دگارێک نییه جگه له ئه‌و زاته، وهیچ په‌رستراویک هه‌ق وراست نییه که شایسته‌ی په‌رستن بی‌ت جگه له ئه‌و زاته مه‌زن وپیرۆزه.

• خاوه‌نی ناوه جوانه‌کان و سیفه‌ته به‌رزه‌کانه که له قورئان و سونه‌تدا جه‌ختی له‌سه‌ر کراوه‌ته‌وه، ناوه‌کانی خوای گه‌وره له ئه‌وپه‌ری که‌مال و جوانیدان، وهیچ شتیك وه‌کو ئه‌و زاته نییه و بیسه‌ره و بینایه.

له ناوه جوانه‌کانی خوای گه‌وره:

الرزاق، الرَّحْمَن، الْقَدِير، الْمَلِك، السَّمِيع، السَّلَام، الْبَصِير، الْوَكِيل، الْخَالِق، اللَّطِيف، الْكَافِي، الْغَفُور.

الرزاق: واتا رۆزیده‌ره، ئه‌و زاته‌یه که دابینه‌کردنی رزقی بۆ به‌نده‌کان زامن کردووه که بریتین له رزق بۆ لاشه و رزق بۆ دل‌ه‌کان و رۆحه‌کان.

الرحمان: واتا میهره‌بان، ره‌حمه‌ت و به‌زه‌یی و میهره‌بانی خودا زۆر مه‌زنه و هه‌موو شتیکی گرتووته‌وه.

القَدِیرُ: واتا توانادار، خاوه‌نی ئه‌وپه‌ری توانایه که تووشی هه‌یج لاوازی و که‌موکورتی و بیزارتی و ناره‌حه‌تی و هه‌یلاک بوونیکی نابیت.

المَلِک: واتا پادشا، خاوه‌نی سیفه‌تی مه‌زنی و زالبوون و به‌رپۆه‌بردنه، و هه‌موو شتیکی ئه‌و خاوه‌نیه‌تی و مولکی ئه‌وه؛ و ئه‌و به‌ ویستی خۆی به‌رپۆه‌یان ده‌بات.

السَّمِیع: واتا بیسه‌ره، هه‌موو شتیکی ده‌بیستیت ئه‌وه‌ی ئاشکرایه و ئه‌وه‌ی نه‌ینیه.

السَّلَام: واتا سه‌لامه‌ته و به‌ریئه (دووره) له هه‌موو که‌موکوری و عه‌یب و ناکاملی و لاوازییه‌ک یان هه‌ر سیفه‌تیکی تر له سیفه‌ته‌کانی ناکاملی و که‌موکورتی.

البَصِیر: واتا بینایه، و بینینی خوای گه‌وره هه‌موو شتیکی گرتووته‌وه ئه‌گه‌ر چیش شته‌که وورد و بچووک بیت، زانستیکی گشتگیری هه‌یه سه‌باره‌ت به هه‌موو شتیکی ئه‌گه‌ر ئاشکرا یان شاراهه بیت.

الْوَكِيل: واتا سه‌ر په‌شتیاری بوونه‌وه‌ره‌کان ده‌کات و رزق و رۆزیان پیده‌به‌خشیت، و به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانیان جیبه‌جیده‌کات، و هه‌روه‌ها ئه‌وه‌ی ئیمانداران داوای ده‌که‌ن و غه‌میانه له هیدایه‌تدان و جیگیربوون له سه‌ر رێگای راست و کاروباری ژیان و پیداوایستی و هه‌رشتیکی تر؛ بۆیان ئاسان ده‌کات و پێیان پیده‌به‌خشیت.

الخالق: واتا خولقینه‌ر، هه‌موو شتیک ئه‌و خولقاندوویه‌تی به‌ بۆ ئه‌وه‌ی له‌ پێشتردا هیچ نمونه‌یه‌کیان هه‌بیت.

اللطيف: واتا میهره‌بان - به‌سۆز و به‌زه‌یی-، ریز له‌ به‌نده‌کانی ده‌گریت و په‌رحمیان پیده‌کات و ئه‌وه‌ی داوای بکه‌ن پێیان ده‌به‌خشیت.

الکافی: واتا هه‌موو پیداوایستییه‌کانی به‌نده‌کان جیبه‌جیده‌کات به‌ پێی پێویستییان، ئه‌گه‌ر خودا پشتیوانی به‌نده‌ بێت ئه‌وا به‌نده‌ پێویستی به‌ هیچ که‌س و شتیکێ تر نابیت.

العفور: واتا لیخۆشبووه، که به‌نده‌کانی ده‌پارێزیت له‌ شه‌ر و خراپه‌ی تاوانه‌کانیان، و به‌هۆی کردنی تاوانه‌وه‌ سزایان نادات ئه‌گه‌ر ته‌وبه‌ بکه‌ن.

مسولمان بیر ده کاته وه وسه ری سوور ده مینیت له و
بوونه وه رانه ی خوی گه وه دروستی کردوون وچون ریگاکانی
پیدا کردنی رزقی بۆ ئاسان کردوون، وله و نمونانه ییش گرنگی
پیدانی دروستکراوه کانه به بیچووه کانیا ن به په رووشیه وه ؛ له
خواردن پیدانیا ن تا ئه و کاته ی که پشت ده به ستن به خو یان وبی
پیویست ده بن له یارمه تیدانی دایکیان، پاک وبیگه ردی بۆ ئه و
زاته ی که ئه م هه موو بوونه وه ره ی دروستکردووه وبه ره حم
وبه زه ییه به رامبه ریا ن، ورپیگاکانی یارمه تی وچاکبوونی حال
وباریانی بۆ ئاسان کردوون ئه گه رچیش له ئه و په ری لاوازیدان.

ﷺ

پېغه‌مبه‌ری من موحه‌مه‌ده

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت:

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ واته: ﴿سویند به‌خودا، به‌راستی پېغه‌مبه‌ریکتان بۆ هاتوو له‌خوتان، وناپه‌ه‌تی و ناخوشی ئیوه قورس و‌گران وناپه‌ه‌ته به‌لایه‌وه، زۆر سووره له‌سه‌ر (باوه‌په‌ینان)تان بۆ برواداران زۆر دل‌سوژ و‌میهره‌بانه﴾. [التوبة: ۱۲۸].

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ واته: ﴿و(ئه‌ی موحه‌مه‌د- صلی الله علیه وسلم-) توومان ته‌ن‌ها بۆ ئه‌وه ناردوو که‌په‌حمه‌ت بیت بۆ جیهانیان﴾. [الانبیاء: ۱۰۷].

• موحه‌مه‌د - صلی الله علیه وسلم - پېغه‌مبه‌ری میهره‌بانی و‌هیدایه‌تدان

ئه‌و موحه‌مه‌د کوری عبدالله‌یه - صلی الله علیه وسلم - کو‌تا پېغه‌مبه‌ر و‌نی‌ردراوی خودایه، خودا ناردی بۆ ئه‌وه‌ی په‌یامی ئاینی ئیسلام بگه‌یه‌نی‌ت به‌ه‌موو خه‌لکی، بۆ ئه‌وه‌ی هه‌موو

خیریکیان پینیشان بدات که گوره‌ترینیان ته‌وحیده (یه‌ک خودا پهرستیه)، وئاگاداریان بکاته‌وه ونه‌هیان لیبکات له هه‌موو شه‌ر وخراپه‌یه‌ک که گوره‌ترینیان شیرکه (هاوبه‌شدانانه بۆ خودا).

واجبه‌گوپرایه‌لی بکریت له‌و شتانه‌ی که فه‌رمانی پیکردوو، وئه‌و هه‌والانه‌ی که باسی کردوو به‌ راست دابنرین، ودووور بکه‌وینه‌وه له‌و شتانه‌ی نه‌هی لیکردوو وئاگاداری سه‌بارت داوه، وده‌بی‌ت به‌و شیوه‌یه‌ خودا بپهرستین که ئه‌و له شه‌ریعه‌تدا باسیکردوو.

په‌یامی ئه‌و وپه‌یامی پیغه‌مبه‌رانی پیشوویش بریتی بوو له بانگه‌وازی کردن بۆ پهرستنی خودا به‌ ته‌نها وبه‌ بی‌ برپاردانی هه‌یچ شه‌ریک وهاوبه‌شیک له‌ پهرستنیدا.

له‌ سیفه‌ت و تاییه‌تمه‌ندیه‌کانی پیغه‌مبه‌ر - صلی الله علیه وسلم - :

راستگویی، میهره‌بانی، له‌سه‌رخویی، ئارامگرتن، ئازایه‌تی، ریزلینان، ره‌وشت جوانی، دادپه‌روه‌ری، ساده‌بوون -التواضع-، لیبوورده‌یی.

قورئانی پیروژ و ته‌ی په‌روه‌ردگارمه

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموئیت:

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا﴾ واته: ﴿ئه‌ی خه‌لکینه به‌راستی بۆتان هات به‌لگه‌ی ئاشکرا له په‌روه‌ردگار تانه‌وه، و ناردمانه خواره‌وه بۆتان رووناکیه‌کی ئاشکرا (که قورئانه)﴾. [النساء: ۱۷۴].

قورئانی پیروژ قسه‌ی خودایه بۆ سه‌ر پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی موحه‌مه‌د - صلی الله علیه وسلم - ؛ دایبه‌زاند بۆ ئه‌وه‌ی خه‌لکی ده‌ر به‌یئیت له تاریکاییه‌کانه‌وه به‌ره‌و نور ورۆشنایی، وه‌یدایه‌تیا ن بدات بۆ سه‌ر ریگای راست.

ئه‌وه‌ی قورئان بخوینیته‌وه پاداشتی مه‌زنی ده‌ستده‌که‌وئیت، وئه‌وه‌یشی کرده‌وه به‌رینماییه‌کانی بکات ئه‌وا له‌سه‌ر ریبازی راسته‌.

فیری پایه‌کانی ئیسلام دەبم

پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- دە‌فرمویت: (بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ، شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ) واتە: (ئیسلام لە‌سەر پێنج پایه و‌کوڵه‌که بنیات نراوه: شاهییدی دان به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) واتە: (هیچ په‌رستراویک شایسته‌ی په‌رستن نییه به‌هه‌ق و‌راستی جگه له الله، و‌موحه‌مه‌د پێغه‌مبهری خودایه)، و‌ئه‌نجامدانی نوێژه‌کان، و‌زه‌کاتدان، و‌رۆژووی مانگی ره‌مه‌زان، و‌حه‌ج‌کردن بۆ ماله‌که‌ی خودا).

پایه‌کانی ئیسلام هه‌ندیک په‌رستنی که واجب‌ه و‌ده‌بیته هه‌موو مسولمانیک پایه‌ندیان بیته، و‌ئیسلامه‌تی که‌سیک دروست نییه ئه‌گه‌ر باوه‌ری به واجب بوونی ئه‌م پایانه نه‌بیته که و‌به‌وه‌ی ده‌بیته هه‌موویان جیبه‌جی بکرین، چونکه ئیسلام لە‌سەر ئه‌م پایانه بنیات نراوه، بۆیه به (پایه‌کانی ئیسلام - أركان الإسلام) ناسراوه.

ئهم پایانهش بریتین له:

پایه یه کهم: شاهیدی دان

ئهمیش بریتیه له شاهیدی دان به (لا إله إلا الله ومحمدًا رسول الله) واته: (هیچ په رستراویک ههق وراست نییه که شایسته ی په رستن بیت جگه الله، وموحه مه د - صلی الله علیه وسلم - نیردراو وپیغه مبهری خودایه).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ واته: ﴿که واته د دنیا به و بزانه بیجگه له (الله) هیچ په رستراویکی تر شایسته ی په رستن به ههق وراستی﴾ [محمد: ۱۹]. ههروه ها خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ واته: ﴿سویند به خوا به راستی بو تان هاتوو و پیغه مبهریک له خو تان قورس و گرانه به لایه وه نار هه تی و ناخوشی ئیوه زور سووره له سه ر (باوه رهینان) تان بو برواداران زور دلسوز و میهره بانه﴾. [التوبة: ۱۲۸]

واتای شاهیدی دان به: (لا إله إلا الله) بریتیه له: (هیچ پرستراویک هه‌ق وراست نییه که شایه‌نی پرستن بی‌ت جگه الله).

ومانای شاهیدی دان به (محمدًا رسول الله) بریتیه له: گوپرایه‌لی بکریت له و شتانه‌ی که فه‌رمانی پی‌کردوو، وئه‌و هه‌والانه‌ی که باسی کردوو به راست دابنرین، و دوور بکه‌وینه‌وه له و شتانه‌ی نه‌هی لی‌کردوو وئاگاداری سه‌باره‌ت داوه، وده‌بی‌ت به‌و شیوه‌یه خودا بپه‌رستین که ئه‌و له شه‌ریعه‌تدا باسی‌کردوو.

پایه‌ی دووه‌م: نوێژ ئه‌نجامدان

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَأَقِمْوْا الصَّلَاةَ﴾ واته: ﴿نوێژه‌کانتان ئه‌نجامدهن﴾ [البقرة: ۱۱۰]، إقامة الصلاة (ئه‌نجامدانی نوێژ): ئه‌میش ئه‌نجامدانی به‌و شیوه‌یه ده‌بی‌ت که خوای گه‌وره له شه‌ریعه‌تدا فه‌رمانی له‌سه‌ر داوه، که ده‌بی‌ت له کاتی خویدا ئه‌نجامداریت و به‌و شیوه وچۆنیه‌تیه بی‌ت که پی‌غه‌مبه‌ر - صلی الله علیه وسلم - فی‌رمانی کردوو.

پایه‌ی سییه‌م: زه‌کاتدان

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَأَتُوا الزَّكَاةَ﴾ واته: ﴿وزه‌کات بدهن﴾ [البقرة: ۱۱۰]. خوای گه‌وره زه‌کاتی فه‌رز کردووئه ئه‌میش بۆ تاقیکردنه‌وه‌ی باوهر و ئیمانی مسولمان، وبۆ ئه‌وه‌ی سوپاسی خودا بکات به‌هۆی ئه‌و نيعمه‌تانه‌ی که پێی به‌خشیووئه له مال و پاره و سامان، وبۆ ئه‌وه‌ی یارمه‌تی هه‌ژار و که‌م ده‌رامه‌ته‌کان بدات.

زه‌کاتدان بریتیه له به‌خشینی زه‌کات به‌و که‌سانه‌ی که شایسته‌ن. و ئه‌میش مافیکی واجبه له مال و ساماندا ئه‌گه‌ر بگات به‌ پێژه‌یه‌کی دیاریکراو، به‌ هه‌شت چین له خه‌لکی ده‌دریت که خوای گه‌وره له قورئانی پیرۆزدا باسیانی کردووئه، له‌وانه‌ش که‌سی هه‌ژار (الفقير) و که‌م ده‌رامه‌ت (المسكين).

زه‌کاتدان هۆکاری هینانی په‌حمه‌ت و سوژه بۆ نێو کۆمه‌لگای مسولمان، و هۆکاری پاکبوونه‌وه‌ی په‌وشت و پاره و سامانه، و هۆکاره بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ژار و که‌مده‌رامه‌ته‌کان پازی و ئاسووده بن، و هه‌روه‌ها براهه‌تی و خوشه‌ویستی له نێو کۆمه‌لگای مسولماندا پته‌وتر ده‌کات، بۆیه مسولمانی چاک به‌ په‌زنامه‌ندی نه‌فسی

خۆیه‌وه زه‌کات ده‌دات و دلخۆشه به‌م زه‌کاتدانه چونکه هۆکاره بۆ ئاسووده کردنی خه‌لکی تر.

ئه‌و ریژه‌ی که زه‌کاتی مالّ و سامانی تیدا واجب ده‌بیت بریتیه له ۲/۵٪ له مالّ و سامانه‌ی هه‌لگیراوه له ئالتون وزیو و پاره و شتومه‌کی بازرگانی ئاماده‌کراو بۆ کرین و فروشتن بۆ ئه‌وه‌ی سوودی لئ بیه‌نن، ئه‌گه‌ر نرخ‌ی ئه‌م مالّ و سامانانه بگاته ریژه‌یه‌کی دیاریکراو و سالیکی به‌سه‌ریدا تته‌پر بیت ئه‌وا ده‌رکردنی زه‌کات به‌و ریژه‌یه‌ی باسکرا واجب ده‌بیت.

هه‌روه‌ها زه‌کات واجب له‌سه‌ر ئه‌و که‌سه‌ی مه‌رومالاتی هه‌یه وه‌کو (مه‌ر و بزنی و مانگا و وشتر)، ئه‌گه‌ر ئه‌م مه‌رومالاتانه له گیای زه‌وی بخۆن له زۆربه‌ی سالدا و خاوه‌نه‌که‌ی خۆی خۆراکیان پینه‌دات. و هه‌روه‌ها زه‌کاتدان واجب له‌و شتانه‌ی که له زه‌ویه‌وه ده‌رده‌چن وه‌کو دانه‌ویله و به‌رووبوم و کانزاکان و گه‌وه‌هه‌ره‌کان ئه‌گه‌ر بگه‌ن به‌ ریژه‌یه‌کی دیاریکراو.

پایه‌ی چواره‌م: پۆژووگرتنی مانگی ره‌مه‌زان

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ واته:

ئەه‌ی ئەوانە‌ی که ب‌رواتان ه‌یناوه رۆژووتان له‌سه‌ر نووسراوه و‌فه‌رزکراوه ه‌ه‌روه‌کو چۆن له‌سه‌ر ئومه‌ته‌کانی پ‌یش ئ‌یوه فه‌رز کرابوو؛ بۆ ئەوه‌ی خۆتان ب‌پار‌یزن وله‌ خودا ب‌ترسن ﴿البقرة: ۱۱۰﴾.

ر‌ه‌مه‌زان: مانگی نۆیه له‌ سالدا له‌ رۆژم‌یری کۆچیدا، ومانگیکه پ‌یرۆزی خۆی ه‌ه‌یه له‌ لای مسولمانان، وپله‌یه‌کی تایبه‌تی ه‌ه‌یه جیا له‌ مانگه‌کانی تری سال، وروژووگرتنی به‌ ته‌واوه‌تی یه‌کیکه له‌ پ‌ینج پایه‌که‌ی ئ‌اینی ئ‌یسلام.

رۆژوو گرتنی مانگی ر‌ه‌مه‌زان ب‌ریتیه له‌: مه‌به‌ست له‌ په‌رستنی خودا ئە‌ویش به‌ خوگرتنه‌وه له‌ خواردن و‌خواردنه‌وه و‌جیماع کردن، وه‌موو ئە‌و شتانه‌ی ت‌ریش که پ‌ۆژوو ده‌شک‌ین له‌ کاتی ده‌رکه‌وتنی به‌یانه‌وه -له‌ بانگی به‌یانیه‌وه- ه‌ه‌تاوه‌کو خۆر ئ‌اوابوون -بانگی مه‌غ‌ریب- به‌ در‌یژایی رۆژه‌کانی مانگی ر‌ه‌مه‌زان.

پایه‌ی پ‌ینجه‌م: ه‌ه‌ج‌کردن بۆ مالی خودا

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ واته: ﴿خوای گه‌وره‌ش ب‌پ‌اریداوه له‌سه‌ر خه‌لکی ه‌ه‌ج و‌سه‌ردانی (بیت الحرام) بکه‌ن به‌ ته‌نها له‌سه‌ر ئە‌وانه‌ی که توانای (دارایی و ته‌ندروستیان) ه‌ه‌یه﴾ [آل عمران :

۹۷]. چه جکردن یهك جار واجبه له ته مه‌ندا له سه‌ر ئه‌وانه‌ی كه ده‌توانن ئه‌نجامی بده‌ن، و چه جکردن بریتیه له: مه‌به‌ستی سه‌ردانیكردنی مزگه‌وتی حه‌رام -المسجد الحرام- و جیبه‌جیكردنی مه‌راسیمه‌ پیرۆزه‌كان له مه‌كه‌دا ئه‌میش بریتیه له هه‌ندیك شیوه‌ی په‌رستنی دیاریكراو له كاتیکی ده‌ستنیشانكراودا، و پیغه‌مبه‌ر -صلى الله عليه وسلم- حه‌جی كردوو و پیغه‌مبه‌رانی پیشوو حه‌جیان كردوو، و خوای گه‌وره فه‌رمانی به پیغه‌مبه‌ر ئیبراهیم كردوو -عليه السلام- كه بانگی خه‌لكی بكات بو ئه‌نجامدانی حه‌ج، هه‌روه‌كو په‌روه‌ردگار له قورئانی پیرۆزدا باسیكردوو كه ده‌فه‌رموویت: ﴿وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾ واته: ﴿وجار بده به‌ناو خه‌لكیدا بو حه‌ج كردن دین بو لات (بو حه‌ج) به پیاده و به سواری هه‌موو و شتریکی لاواز (له‌به‌ر ئه‌وه‌ی) كه له هه‌موو ریگایه‌کی دووره‌وه دین﴾ [الحج : ۲۷].

پایه‌کانی ئیمان (باوهر) فیر ده‌بم

پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- پرسپاری لیکرا سه‌بارهت به ئیمان (باوهر) فه‌رمووی: (أَنْ تُوْمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُوْمَنَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ) واته: (باوهر وئیمان بهینیت له‌خودا و فیریشه‌ته‌کانی و کتیبه‌کانی و پرۆژی دوایی - قیامهت- و باوهر بهینیت به‌قه‌دره‌خیری و شه‌ری)، پایه‌کانی باوهر بریتیه له‌هه‌ندیک په‌رستن که مسولمان به‌دل ئه‌نجامیده‌دات، و واجبه له‌سه‌ر هه‌موو مسولمانیک که باوهری به پایه‌کانی ئیمان هه‌بیّت، و ئیسلامه‌تی هه‌یج مرۆفیک دروست نییه مه‌گه‌ر پاش باوهر بوون به‌م پایانه نه‌بیّت هه‌ر بۆیه به (پایه‌کانی ئیمان - أركان الإيمان) ناسراوه، جیاوازی نیوان پایه‌کانی ئیمان و پایه‌کانی ئیسلام: پایه‌کانی ئیسلام کرده‌وه ئاشکراکان ده‌گریته‌وه که به‌ئه‌ندامه‌دیاره‌کان ئه‌نجامده‌دریّت وه‌کو ووتنی شایه‌تمان و نوێژ کردن وزه‌کاتدان، و پایه‌کانی ئیمان کرده‌وه شاراوه‌کان ده‌گریته‌وه که به‌دل ئه‌نجامده‌دریّت وه‌کو: باوهره‌یینان به‌خودا و کتیبه‌کانی و پێغه‌مبهرانی.

چه‌مکی ئیمان و مانا‌که‌ی: بریتیه له‌به‌راستدانان و باوهری پته‌وی دل به‌خودا و کتیبه‌کانی و فیریشه‌ته‌کانی و پێغه‌مبهرانی

ورپۆژی دوایی و خپر وشه‌ری قه‌ده‌ر، وشوینکه‌وتنی هه‌موو ئه‌وه‌ی که پێغه‌مبه‌ر -صلى الله عليه وسلم- پێی هاتوو و جیبه‌جیکردنی؛ ووتنی به زمان وه‌کو: شاهیدی دان به (لا إله إلا الله)، و خویندنی قورئان و زیکر و یادی خوای گه‌وره‌.

کرده‌وه به ئه‌ندامه ئاشکراکان وه‌کو: نوێژکردن، ورپۆژوو گرتن، وحه‌جکردن. وکرده‌وه کردن به ئه‌ندامه شاراوه‌کان ئه‌میش کرده‌وه‌کانی دل ده‌گریته‌وه وه‌کو: خو‌شو‌یستنی خودا و ملکه‌چ بوون بۆی وترسان لێی، و ته‌وه‌کول به ئه‌و زاته و دل‌سوژ بوون له ئه‌نجامدانی په‌رستنه‌کاندا.

زانایان به پوختی به‌م شیوه‌یه پێناسه‌ی ده‌که‌ن: باوه‌ره‌یینان به دل، و ووتن به زمان، وکرده‌وه کردن به ئه‌ندامه‌کان، و به ئه‌نجامدانی په‌رستنه‌کان زیاد ده‌بی‌ت، و به ئه‌نجامدانی تاوانه‌کان که‌م ده‌کات.

پایه‌ی یه‌که‌م: باوه‌ره‌یینان به خودا (الله)

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ﴾
 واته: ﴿بِیْگومان ئیماندارانی راسته‌قینه ئه‌وانه‌ن که باوه‌ریان هه‌یناوه به خودا (الله)﴾ [النور: ۶۲].

ئیمان و باوه‌ره‌یینان به خودا ده‌بیت باوهر بوون به ته‌وحیدی (تاکی بوونی) خودای له‌گه‌لدا بیت له په‌روه‌ردگار بیتیدا وله په‌رستنیدا وله (ناو و سیفه‌ته‌کانیدا)، که ئەمانه‌ی لای خواره‌وه له خو ده‌گریت:

- باوهر به بوونی خودا - سبحانه و تعالی -.

- باوه‌ر بوون به په‌روه‌ردگار بیتیدا خودا - سبحانه و تعالی -، که ئەو زاته‌ خاوه‌ن و پادشای هه‌موو شتیکه و خولقینه‌ری هه‌موو شتیکه و رزق و پرۆزی به هه‌موو بوونه‌وه‌ره‌کان ده‌به‌خشیت و کاروباریان به‌رپۆه‌ ده‌بات.

- باوه‌ر بوون به‌وه‌ی که ته‌ن‌ها خودا شایسته‌ی په‌رستنه‌ به راستی و هه‌ق، و هه‌یچ په‌رستراویکی تر شایسته‌ی په‌رستن نییه له هه‌یچ یه‌کیک له په‌رستنه‌کان وه‌کو: نوێژ و نزا و پاران‌ه‌وه و داواکردن و هاوارکردن و داوا‌ی یارمه‌تی (الإستعانة) و داوا‌ی فریاکه‌وتن (الإستغاثة) و نه‌زرکردن و قوربانی کردن و هه‌موو په‌رستنه‌کانی تر.

ئیمان و باوه‌ره‌یینان به‌و ناو و سیفه‌تانه‌ی خوای گه‌وره که له قورئان و سونه‌تدا هاتووه، و نکۆلی کردن له‌و سیفه‌ت و کرده‌وانه‌ی که خوای گه‌وره سه‌باره‌ت به نه‌فسی خو‌ی نکۆلی لێیان کردووه

یان پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- نکۆلی لیان کردوو، وناو و سیفاته‌کانی خوای گه‌وره له ئەوپه‌ری جوانی و کاملیدان، وهیچ شتیک وه‌کو ئەو زاته مه‌زنه نییه و ئەو بیسه‌ر و بینایه.

پایه‌ی دووهم: باوه‌رھێنان به فریشته‌کان

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مِّثْنَى وَثُلُثٍ وَرُبْعٍ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ واته: ﴿هه‌موو حمد و سوپاس و ستایشیک بۆ ئەو خودایه که به‌دهیینه‌ری ئاسمانه‌کان و زه‌وییه فریشته‌کانی کردوو به نێردراوانیک خاوه‌نی (چهنده‌ها جوړ و ژماره‌ی) بالن: دووان و سیان و چوار، خودا هه‌رچی بیه‌ویت له دروستکردندا زیادی ده‌کات، به‌راستی خودا به‌سه‌ر ئەنجامدانی هه‌موو شتیکدا به‌توانایه﴾ [فاطر: ۱].

باوه‌رمان به‌وه‌هه‌یه که فریشته‌کان جیهانیکی شاراو‌هن (-غه‌بین- نایان بینین له‌م ژیانهدا)، و ئەوان به‌نده‌ی خودان له‌نور و رو‌شنایی دروستکراون، وه‌همیشه ملکه‌چی فه‌رمانه‌کانی خودان وه‌هرگیز سه‌رپێچی فه‌رمانه‌کانی خودا ناکهن.

فریشته‌کان بوونه‌وه‌ری مه‌زن و به‌هیزن و ژماره‌یان ته‌نها خودا ده‌یزانیت، هه‌ریه‌کیکیان وه‌سف و ناو و کاروباری تایبه‌تی خو‌ی هه‌یه به‌و شی‌وه‌یه‌ی خودا فه‌رمانی پێیان کردووه، له‌وانیش: جبریل - علیه‌السلام - که سپێردراوه به‌ دابه‌زاندنی وه‌حی (سروش) له‌ لایه‌ن خوداوه بۆ پێغه‌مبه‌ران.

پایه‌ی سییه‌م: باوه‌ره‌ینان به‌ کتیه‌ ئاسمانیه‌کان

خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمو‌یت:

﴿قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا مِن رَّبِّهِمْ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ﴾ واته: ﴿ئهی موسلمانان﴾ بلین: بروامان هینا به‌ خوا
و به‌ ئه‌و قورئانه‌ی که بۆ خو‌مان نێردراوه‌ته‌ خواره‌وه، و به‌و
نامه‌یه‌ی که نێردراوه‌ بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق
ویه‌عقوب و کوره‌کانی یه‌عقوب و به‌وه‌ی که دراوه‌ به‌ موسا و عیسا
و به‌وه‌ی که دراوه‌ به‌ هه‌م‌وو پێغه‌مبه‌ران له‌ لایه‌ن
په‌روه‌دگاریانه‌وه‌ جیاوازی ناکه‌ین له‌ نیوان هه‌یج کامیکیاندا
و ئیمه‌ فه‌رمانبه‌ردار و گو‌پرایه‌لی خوداین﴾ [البقرة: ۱۳۶].

باوه‌ره‌یینان و به‌راستدانا‌ئیک‌ی پته‌و به‌وه‌ی که‌هه‌موو کتیبه‌ ئاسمانیه‌کان و ته‌ی خودان.

له‌ لایهن خوداوه‌ دابه‌زینراون بۆ پیغه‌مبه‌ران بۆ ئه‌وه‌ی په‌یام‌ی خودا بگه‌یه‌نن به‌هه‌موو به‌نده‌کان که‌زانست وراستی ئاشکران وروشن له‌خۆده‌گرن.

خوای گه‌وره‌ به‌ناردنی پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی موحه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم- و شه‌ریعه‌ته‌که‌ی بۆهه‌موو خه‌لکی؛ هه‌موو شه‌ریعه‌ته‌کانی پیغه‌مبه‌رانی پیشووی هه‌لوه‌شاندوه‌، واته‌ ده‌بی‌ت هه‌موو خه‌لکی شوینی کۆتا شه‌ریعه‌ت بکه‌ون که‌ شه‌ریعه‌تی ئیسلامه‌، و قورئانی پیروژ له‌سه‌ره‌وه‌ی هه‌موو کتیبه‌ ئاسمانیه‌کانی پیشووه‌ و کرده‌وه‌ کردن به‌و کتیبانه‌ هه‌لوه‌شایه‌وه‌ له‌ پاش نادرنی قورئانی پیروژ، و خوای گه‌وره‌ خو‌ی په‌یمانی داوه‌ به‌ پاراستنی قورئانی پیروژ له‌ هه‌ر گۆرانکاری و ده‌ستکارییه‌ک، خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمو‌یت:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ واته‌: ﴿بِیگومان هه‌ر ئیمه‌ قورئانمان ناردۆته‌ خواره‌وه‌ و به‌راستی هه‌ر ئیمه‌ش ده‌پاریزین﴾ [الحجر: ۹]. چونکه‌ قورئانی پیروژ کۆتا کتیبی خودایه‌ بۆ مرو‌قه‌کان، و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی موحه‌مه‌د -صلی الله

علیه وسلم - کۆتا په‌یامبهره بۆ مرۆفایه‌تی، وئیسلام ئه‌و ئاینه‌یه که خودا رازی بوو بپیت به کۆتا ئاین بۆ مرۆفه‌کان هه‌تاوه‌کو قیامت هه‌لده‌ستیت،

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ واته: ﴿به‌راستی دینی په‌سه‌ندکراو له لای خودا ته‌نها ئیسلامه﴾ [آل عمران : ۱۹].

ئه‌و کتیبه ئاسمانیانه‌ی که خوای گه‌وره له قورئاندا ناویانی هیناوه:

قورئانی پیرۆز: خودا دایبه‌زاند بۆ سه‌ر پێغه‌مبه‌ر موحه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم-.

ته‌ورات: خودا دایبه‌زاند بۆ سه‌ر پێغه‌مبه‌ر موسا -علیه السلام-.

ئینجیل: خودا دایبه‌زاند بۆ سه‌ر پێغه‌مبه‌ر عیسا -علیه السلام-.

زه‌بور: خودا دایبه‌زاند بۆ سه‌ر پێغه‌مبه‌ر داود -علیه السلام-.

په‌ره‌کانی ئیبراهیم (صحف إبراهيم): خودا دایبه‌زاند بۆ سه‌ر پێغه‌مبه‌ر ئیبراهیم -علیه السلام-.

پایه‌ی چوارهم: باوهره‌یینان به پیغه‌مبه‌ران

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ
 أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَجْتَنِبُوا الطُّغُوتَ﴾ واته: ﴿سویند به خودا له ناو
 هه‌موو گه‌ل وئوممه‌تیکدا پیغه‌مبه‌ریکمان ناردوو (که فه‌رمان
 ده‌که‌ن به خه‌لکی) به‌وه‌ی ته‌نها خودا بپه‌رستن و دوورکه‌ونه‌وه
 له (په‌رستنی) هه‌ره‌رسته‌راویکی (پوچه‌ل و به‌تالی) تر﴾ [النحل:
 ۳۶].

باوهره‌یینانیکی پته‌و به‌وه‌ی خوای گه‌وره بۆ هه‌موو ئومه‌تیک
 پیغه‌مبه‌ریکی ناردوو که بانگیان ده‌کات بۆ په‌رستنی خودا به بی
 بریاردانی هیچ شه‌ریک وهاوبه‌شیک، و بانگیان ده‌کات بۆ ئه‌وه‌ی
 کوفر بکه‌ن و بیباوه‌ر بن به په‌رستنی شتیک یان که سیک تر جگه
 له خوای گه‌وره -سبحانه و تعالی-.

هه‌موویان پیغه‌مبه‌ر بوون و پیاو بوون، و راستگۆن و به راستگۆ
 داده‌نرین، و له خودا ترس و ته‌قوادر بوون، و هیدایه‌تدراو
 و هیدایه‌تده‌ر بوون، و خوای گه‌وره پشتیوانی لیکردن و یارمه‌تیدان
 به به‌لگه و نیشانه و موعجیزه‌کان که به‌لگه‌ن له‌سه‌ر راستگۆیی
 ئه‌وان -عليهم الصلاة والسلام-، و په‌یامه‌کانی خودایان گه‌یاند

به‌و شیوه‌یه‌ی خودا پپی سپاردوون، وه‌ه‌موویان له‌سه‌ر هه‌ق وه‌یدایه‌تییکی روون وئاشکرا بوون.

بانگه‌وازییان له‌سه‌ره‌تاوه‌ بۆ کۆتا هه‌مان شت بوو له‌ روانگه‌ی بانگه‌وازی کردن بۆ بنچینه‌ی ئاین، که‌ ئه‌میش بریتیه‌ له‌ ته‌وحید (یه‌ک خودا په‌رستی) و‌ب‌پارنه‌دانی هه‌یچ شه‌ریک وه‌اوبه‌شیک له‌ په‌رستنی خودا.

پایه‌ی پینجه‌م: باوه‌په‌ینان به‌ رۆژی دوایی - قیامه‌ت-

خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموویت: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾ واته‌: ﴿اللَّهُ ئه‌و زاته‌یه‌ که‌ هه‌یچ په‌رستراویکی تر شایسته‌ی په‌رستن نییه‌ به‌ هه‌ق وراست جگه‌ له‌ ئه‌و، سویند به‌ خودا بیگومان کۆتان ده‌کاته‌وه‌ بۆ لیپرسینه‌وه‌ له‌ ئه‌و رۆژی دواییه‌ی (ئه‌و قیامه‌ته‌ی) که‌ هه‌یچ گومانئیکی تیدا نییه‌ (هه‌یچ گومانئیک له‌وه‌ی که‌ رووده‌دات)، بۆیه‌ کئ له‌ خودا قسه‌ (و به‌لئینی) راستره‌﴾ [النساء: ۸۷].

بیروباوه‌رئیکی دامه‌زراو سه‌باره‌ت به‌ هه‌موو شتئیک که‌ په‌یوه‌ندی به‌ قیامه‌ته‌وه‌ هه‌یه‌، له‌و باسانه‌ی که‌ په‌روه‌ردگاری

به‌رز و پیرۆز له قورئاندا فه‌رموویه‌تی یان پیغه‌مبه‌ر - صلی الله علیه وسلم - باسی‌کردوو، وه‌کو: مردنی مروقه‌کان وزیندوو بوونه‌وه وشه‌فاعه‌ت وته‌رازوو ولیپرسینه‌وه وبه‌هه‌شت و دوژه‌خ، وه‌موو شتی‌ک که په‌یوه‌ندی به‌قیامه‌ته‌وه هه‌یه.

پایه‌ی شه‌شه‌م: باوه‌په‌ینان به‌قه‌ده‌ر خیر وشه‌ری

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ واته: ﴿بِیْگومان ئیمه هه‌موو شتی‌کمان به‌ئه‌ندازه‌ دروست کردوو - له قه‌ده‌ردا نووسراوه و برپاری له‌سه‌ر دراوه﴾ [القمر : ۴۹]. بیروباوه‌ر وعه‌قیده‌ی پته‌و وته‌واو سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که هه‌موو شتی‌ک رووده‌دات له‌م دونیا‌یه‌دا خودا پی‌ی ده‌زانیت وله‌ قه‌ده‌ردا برپاری له‌سه‌ر داوه، وئهم قه‌ده‌رانه‌ نووسراوان پی‌ش دروستبوونی مروّف، و مروّف ویست وتوانا (ئیراده‌تی) هه‌یه، وخو‌ی کرده‌وه‌کانی خو‌ی ئه‌نجامده‌دات له‌ راستیدا؛ وه‌موو ئه‌مانه‌ش له‌ ژیر ویست وده‌سه‌لاتی (ئیراده‌تی) خودا ده‌رناچن.

ئیمان و باوه‌په‌ینان به‌ قه‌ده‌ر له‌سه‌ر چوار په‌لوه‌پایه‌ بنیات نراوه، ئه‌وانیش بریتین له:

یه‌که‌م: باوه‌ربوون به‌زانستی گشتگیری خودا که‌هه‌موو شتیکی گرتووه‌ته‌وه.

دووه‌م: باوه‌ربوون به‌وه‌ی که‌خودا هه‌موو شتیکی (پرووداویکی) نووسیووه‌هه‌تاوه‌کو قیامت به‌ریا ده‌بییت.

سییه‌م: باوه‌ربوون به‌وه‌ی ویستی خودا ده‌بییت بیته‌دی وتوانای بیسنووری هه‌یه، وئه‌وه‌ی خودا بیه‌وییت پرووده‌دات وئه‌وه‌ی نه‌یه‌وییت پروونادات.

چواره‌م: باوه‌ربوون به‌وه‌ی که‌خودا خولقینه‌ری هه‌موو شتیکه، وه‌یچ شتیکی هاوبه‌ش وشه‌ریکی ئه‌و نییه‌له خولقاندندا.

فیری ده‌ستنوئیزگرتن ده‌بم

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموئیت:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ واته: ﴿به‌راستی خودا ته‌وبه‌کاران وپاکه‌کانی (ئه‌وانه‌ی ده‌یانه‌وئیت خوئان پاک بکه‌نه‌وه) خو‌شده‌وئیت﴾ [البقرة: ۲۲]. پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رموئیت: (تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا) واته: (ده‌ستنوئیز بگره‌ به‌و شی‌وه‌یه‌ی که من ده‌ستنوئیزم گرت). له‌ گرنگی و مه‌زنی پله‌پایه‌ی نوئیزکردن ئه‌وه‌یه‌ که خودا ده‌ستنوئیزگرتنی له‌ پیش نوئیز واجب کردوه له‌ شه‌ریعه‌ته‌که‌یدا، و ده‌ستنوئیزگرتن مه‌رجه بۆ دروستی ئه‌و نوئیزه (کلیلی نوئیزکردنه)، وه‌ه‌ستکردنه به‌ فه‌زلی نوئیز ئه‌نجامدان و وا له‌ دل ده‌کات به‌ دل‌خو‌شی و ئاسووده‌بیه‌وه نوئیز ئه‌نجام بدات، پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رموئیت: «الطهور شرط الایمان... والصلاة نور» واته: «ده‌ستنوئیزگرتن -پاکبوونه‌وه- نیوه‌ی ئیمان و باوه‌ره... و نوئیزکردن نور و رو‌شناییه (بۆ به‌نده)». و -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رموئیت: (من تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ خَرَجْتُ خَطَايَاهُ مِنْ جَسَدِهِ) واته: (ئه‌وه‌ی به‌ جوانی وړیکی ده‌ستنوئیز بگریت ئه‌وا هه‌موو گونا‌هه‌کان له‌ لاشه‌یه‌وه ده‌رده‌چن).

به‌نده خوئی ئاماده ده‌کات بۆ ئه‌وه‌ی نوێژ بۆ په‌روه‌ردگاری
ئه‌نجام‌بدات ئه‌میش به‌ خو پاک‌کردنه‌وه‌ی هه‌ستپیکراو که
بریتیه له ده‌ستنوێژگرتن وشۆردنی ئه‌ندامه‌کانی ده‌ستنوێژ،
وخۆپاک‌کردنه‌وه‌ی واتایی ئه‌میش واتا له دلّه‌وه خوئی ئاماده
ده‌کات ونیه‌ت ده‌هینیت و به دلّسۆزیه‌وه ئه‌م په‌رستنه بۆ خودا
ئه‌نجام ده‌دات، که ده‌بیّت هاوشیوه‌ی سونه‌تی پێغه‌مبه‌ر -صلی
الله علیه وسلم- ئه‌نجام بدریّت.

ئهو شتانه‌ی که واجبه ده‌ستنوێژی بۆ ئه‌نجام‌بدریّت:

۱- نوێژ ئه‌نجام‌دان به شیوه‌یه‌کی گشتی؛ ئه‌گه‌ر نوێژی فه‌رز یان
سونه‌ت بیّت.

۲- ته‌واف کردن به ده‌وری که‌عه‌دا.

۳- ده‌ستدان له قورئان (له موسحه‌ف).

ده‌ستنوێژ ده‌گرم وخۆم ده‌شۆم (غوسلّ ده‌که‌م) به ئاوی
پاک‌که‌ره‌وه:

ئاوی پاک‌که‌ره‌وه بریتیه له: هه‌ر ئاوێک که له ئاسمانه‌وه دابه‌زی
بیّت یان له نیو خاکه‌وه ده‌رچوو بیّت وله‌سه‌ر بنچینه‌که‌ی ما بیّت،
ویه‌کیک له سی وه‌سفه‌کانی نه‌گۆرا بیّت، وئه‌وانیش بریتین له:

ره‌نگ، تام، بۆن؛ به‌هۆی شتیک له شته‌کانه‌وه که ئاو له پاکبوون دهرده‌که‌ن.

فیری سیفته وچۆنیه‌تی ده‌ستنوێژگرتن ده‌بم

هه‌نگاوی ۱: نیه‌ت هه‌ینان، ومانای نیه‌ت بریتیه له‌وه‌ی که دل سوور وپیداگیر بێت له‌وه‌ی که ئه‌م په‌رسته‌نه ئه‌نجامده‌دات بۆ ئه‌وه‌ی نزیک ببه‌یته‌وه له‌ خوای گه‌وره -سبحانه و‌تعالی-.

هه‌نگاوی ۲: شو‌ردنی ده‌سته‌کان (ناوله‌په‌کان وپشته‌وه‌ی ده‌سته‌کان).

هه‌نگاوی ۳: ئاو را‌دانه نیو ده‌م وده‌رکردنی (المضمضة).

ئاو را‌دانه نیو ده‌م وده‌رکردنی (المضمضة): بریتیه له‌وه‌ی که به چنگی ده‌ست هه‌ندی‌ک ئاو بکریته نیو ده‌م وئه‌ملاو ئه‌ولای پیبکریت (غه‌رغه‌ری پیبکریت)، وپاشان ده‌ربکریت.

هه‌نگاوی ۴: ئاو هه‌لمژینه نیو لووت (الاستنشاق).

ئاو هه‌لمژینه نیو لووت (الاستنشاق) بریتیه له: هه‌لمژینی ئاو بۆ نیو لووت هه‌تا سه‌ره‌وه‌ی کونه‌کانی لووت.

وپاشان ده‌رکردنی ئەم ئاوه (الاستنتار): ئەمیش بۆ ده‌رکردنی پیسی وپاشماوه‌کانی نیو لووت به‌هۆی ئەم هه‌لمژینه‌وه -پیسی ده‌ووتریت: فن کردن-.

هه‌نگاوی ۵: شو‌ردنی ده‌موچاو (روو).

سنووری ده‌موچاو (روو):

ده‌موچاو (روو - الوجه): ئەو ئەندامه‌یه که به‌هۆیه‌وه رووبه‌رووی خه‌لکی ده‌بیته‌وه، له‌ زمانێ عه‌ره‌بیدا پیسی ده‌ووتریت (الوجه): ئەمیش له‌ وشه‌ی (الجهة) هه‌هاتوو که به‌ مانای ئاراسته‌ ورووبه‌روبوونه‌وه دیت.

سنووری پانی روو (ده‌موچاو): بریتیه‌ ماوه‌ی نیوان گوئییه‌کان.

سنووری درێژی روو (ده‌موچاو): بریتیه‌ له‌ شوینی ده‌رچوونی مووی قژ له‌ پێشه‌وه هه‌تاوه‌کو کۆتایی چه‌ناگه‌.

شو‌ردنی ده‌موچاو هه‌موو شوینیکی روو ده‌گریته‌وه که موویه‌کی که‌می له‌ سه‌ر ده‌رچوو‌بیت، وه‌هروه‌ها زولفه‌کان و بو‌شایی (سپیتی) پێشه‌وه‌ی گوئی که له‌ پشت زولفه‌وه‌یه ؛ ده‌گریته‌وه.

سپیتی: بریتیه لهو بۆشاییه‌ی که له پشته‌وه‌ی زولفه‌کان هه‌ن هه‌تاوه‌کو نه‌رمایی خواره‌وه‌ی گوئیه‌کان.

زولفه‌کان (العدار): ئه‌و مووانه‌ی قژ و‌پیشن که ده‌رده‌چن له پێش ده‌رگای گویدا.

وبه هه‌مان شیوه شو‌ردنی ده‌موچاو هه‌موو موویه‌کی چ‌ری ئاشکرا ده‌گریته‌وه له پێشدا ئه‌گه‌رچیش درێژ بیت (ده‌ست ته‌ر ده‌کات و‌ده‌یه‌ینیت به‌سه‌ر و‌نیوی ریشی چ‌ر و‌دریژدا شه‌رت نییه ئاو بگاته بنی پێستی ریش و‌هه‌موو مووه‌کان، به‌لام ئه‌گه‌ر ریشی ته‌نک بوو ده‌بیت ده‌ستی ته‌ر بکات و‌بیخاته نیو ریشیه‌وه و‌به جوانی بیشوات).

هه‌نگاوی ٦: شو‌ردنی ده‌سته‌کان (باله‌کان)؛ ئه‌میش له سه‌ره‌وه‌ی -لوتکه‌ی- په‌نجه‌کانه‌وه ده‌ستپێده‌کات هه‌تاوه‌کو ئانیشکه‌کان (ئانیشکه‌کانیش ده‌بیت بشو‌ردرین).

ئانیشکه‌کانیش به‌شیکن له ده‌سته‌کان (باله‌کان) و‌فه‌رزه ده‌بیت بشو‌ردرین.

هه‌نگاوی ٧: مه‌سح‌کردنی هه‌موو سه‌ر (قژ) به‌ ناو له‌پی هه‌ردوو ده‌سته‌کان له‌گه‌ڵ گوئیه‌کانیش؛ یه‌ک جار.

سهره تا له پيشه وهى سهرى (قزى) ده ستپيده كات پاشان ده ستى به ره و پشتى سهرى ده بات وديسانه وه ده يگه ريٲٲته وه بۆ پيشه وهى سهرى.

هه ردوو په نجهى شايه تمان ده خاته نيو گوٲيه كان (په نجهى شايه تمانى راست بۆ نيو گوٲى راست، وپه نجهى شايه تمانى چه پ بۆ نيو گوٲى چه پ).

وبه په نجه گه وره كانى (قامكه گه وره كانى) پشته وهى گوٲى مه سح ده كات به شيوهى سوږدان به ده ورى پشتى گوٲدا، وبه م شيويه ناوه وه وده ره وهى گوٲى مه سح كرد.

هه نگاوى ٨: شوږدنى پٲيه كان؛ له سهره تاى په نجه كانى پٲ هه تاوه كو قاپه ره قه كان (گوٲزنگه كان يان قوله پٲكان)، و شوږدنى قاپه ره قه كانيش ده گريٲته وه.

قاپه ره كان (گوٲزنگه كان يان قوله پٲكان): برٲٲين له دوو ئٲسكى ده ركه وتوو وئاشكرا له لاكانى پٲ و له خواره وهى ساقداء. ئه م شتانه (ده ستنوٲژ) به تال وپوچه ل ده كاته وه:

١. ئه و شتانهى له كووم وئهن دامه كانه كانى زاوٲيوه ده رده چن وه كو: پاشه روؤ، وميز، وهه وا، ومه نى، ومه زى.

۲. نه‌مانی ئەقل و هۆش به‌هۆی خه‌وتن، یان بوورانه‌وه، یان سه‌رخۆش بوون، یان شیت بوون.

۳. هه‌موو ئەو شتانه‌ی که ده‌بنه هۆی خۆشۆردن (غوسل) وه‌کو: له‌شگرانی، وسووری مانگانه، وزه‌یستانی (نیفاس).

ئه‌گه‌ر مرۆف سه‌رئای کرد و پاشه‌پۆی لێوه ده‌رچوو ده‌بی‌ت شوینه‌واری پاشه‌پۆکه لا بدات به ئای پاککه‌ره‌وه و ئه‌مه‌ باشترینه، یان به جگه له ئای پاککه‌ره‌وه بهو شتانه‌ی که به‌هۆیه‌وه پاشه‌پۆ لاده‌چیت وه‌کو به‌رد و کاغه‌ز و قوماش و شتی تر، و ده‌بی‌ت سی جار یان زیاتر شوینه‌واری پاشه‌پۆکه مه‌سح بکری‌ت و پاکبکری‌ته‌وه به شتی که له‌م پاککه‌ره‌وه ریگه‌پیداوانه.

مه‌سح کردن له‌سه‌ر خوف و گۆره‌وییه‌کان

له کاتی له‌پیکردنی گۆره‌وییه‌کان یان خوفه‌کان ده‌کریت مه‌سح له‌سه‌ریان بکریت به بی ئه‌وه‌ی پبویست بکات پبیه‌کان بشۆردرین، به چهند مه‌رجیک که ئه‌مانه‌ن:

۱. ده‌بیت له پاش پاکبوونه‌وه بیته له روودانی بچووک (الحدث الأصغر) یان روودانی گه‌وره (الحدث الأكبر) ؛ له‌پبیکرین، که له پاش ده‌ستنوێژگرتن پبیه‌کان شۆردراون.

۲. ده‌بیت پاک بن و پبیس نه‌بن.

۳. ده‌بیت مه‌سح له‌وه‌ ماوه‌یه ئه‌نجامبدریت که له شه‌ریعه‌تا دیاریکراوه.

۴. وپبویسته گۆره‌وییه‌کان یان خوفه‌کان هه‌لال بن، واتا دزراو یان زه‌وتکراو نه‌بن.

خوفه‌کان بریتین له: هه‌رشتیک که له پی بکریت له پبستی ته‌نک وهاوشیوه‌کانی، وله‌وانه‌ش پبلاوه‌کان که پبیه‌کان داده‌پۆشن.

گۆرهوییه کان بریتین لهو شتانهی که مرۆف له پییان دهکات له قوماش وهاوشیوهکانی.

حیکمهت ودانایی له رپگه پیدان به مهسحکردن له سهه
گۆرهوییه کان (خوفه کان) له شه ریه تدا:

بۆ ئاسانکاری ولا بردنی نارهحه تیه له سهه مسولمانان، ئهوانه ی
که به لایانه وه قورس و نارهحه ته که گۆرهوییه کان یان خوفه کان
دابکه نن و پییه کان یان بشون ؛ به تایبه تی له کاتی زستان
وسه رمایه کی زۆردا، یان له سه فه ردا.

ماوه ی مهسح کردن:

که سی نیشه جیبوو: رۆژ وشه ویک (۲۴ کاتژمیر).

که سی موسافیر (رپبوار): سی رۆژ به شه وه کان یانه وه (۷۲
کاتژمیر).

ماوه ی ژماردنی مهسحکردن له یه که م کاتی مهسحکردن له
سهه ر گۆرهوییه کان یان خوفه کان ده ژمیرد ریت له پاش ئه وه ی که
دهستنوێژ شکا، بۆ نمونه: که سیک بۆ نوێژی به یانی دهستنوێژی
گرت و گۆرهوییه کان به دهستنوێژه وه له پیکرد به لام نزیک بانگی
نیوه رۆ دهستنوێژی شکا؛ ئه وا بۆ بانگی نیوه رۆ ته نها مهسح

ده‌کات، وبه‌م شیوه‌یه ده‌توانی‌ت مه‌سح بکات هه‌تاوه‌کو پێش بانگی نیوه‌رۆی رۆژی داها‌توو ئه‌گه‌ر نیشه‌ته‌جی بی‌ت وموسافیر نه‌بی‌ت، به‌لام موسافیر ده‌توانی‌ت بۆ ماوه‌ی سی رۆژ (۷۲) کاتژمێر مه‌سح بکات.

سیف‌ه‌ت وچۆنیه‌تی مه‌سح‌کردن له‌سه‌ر گۆره‌وییه‌کان وخوفه‌کان:

۱. ده‌سته‌کان ته‌ر ده‌که‌ین.

۲. ده‌ست به‌ ته‌ر‌کراوی تی‌ده‌په‌رینین به‌سه‌ر رووی سه‌ره‌وه‌ی پێیه‌کان (له سه‌ره‌وه‌ی په‌نجه‌کانه‌وه هه‌تاوه‌کو سه‌ره‌تای لاق).

۳. به ده‌ستی راست مه‌سح به‌سه‌ر پێی راستدا ده‌که‌ین، وبه ده‌ستی چه‌پ مه‌سح به‌سه‌ر پێی چه‌پدا ده‌که‌ین.

ئه‌و شتانه‌ی (مه‌سح‌کردن) پوچه‌لّ و به‌تالّ ده‌که‌نه‌وه:

۱. ئه‌و شتانه‌ی که ده‌بنه‌هۆی واجب بوونی خوشۆردن (غوسلّ).

۲. ته‌واو بوونی ماوه‌ی مه‌سح‌کردن.

خوشوردن (غوسل)

ئەگەر پياو و ھاسەرەكەى جىماعيان كىرد، يان مەنى دابەزى بەھۆى شەھوۋەتەو ھە كاتى بەخەبەر بوون يان خەودا، ئەوا دەبىت خۇيان بشوون (غوسل بىكەن)؛ بۆ ئەوھى بتوانن نويزەكانيان بىكەن يان ھەر كىردەوھىەكى تر كە دەبىت دەستنويزگرتن وخۇ پاككىردنەو ھە پيشيدا بىت، وبە ھەمان شىوھ ئەگەر ئافرەت پاكبووھو ھە سوورى مانگانە وزەيستانى؛ ئەوا دەبىت خۇى بشوات پيش ئەنجامدانى نويزەكان يان ھەر كىردەوھىەكى تر كە دەبىت دەستنويزگرتن وخۇ پاككىردنەو ھە پيشيدا بىت.

وسيفەت وچۇنيەتى خوشوردن (غوسل) بەم شىوھىە:

بريتتە لەوھى كە مسولمان ئاو بەسەر ھەموو لاشەيدا تىپەر بىت وئاو بە ھەموو لاشەى بگات بە ھەر شىوھىەك بىت، ولەوانە ئاو رادانە نىو دەم و دەركردنى (المضمضة) وئاو رادانە نىو لووت و دەركردنى (الاستنشاق)، ئەگەر ئاو بەسەر ھەموو لاشەدا تىپەر بوو و ھەموو لاشەى گىرتەو ھە ئەوا رپوودانى گەورە (الحدث الأكبر) لەسەر ئەو كەسە نەما، وپاك بووھو.

که‌سیک له‌شی گران بییت نابیت ئەم کرده‌وانه ئەنجام‌بدات
هه‌تاوه‌کو خۆی ده‌شوات:

۰۱ نوێژکردن.

۰۲ ته‌واف کردن به‌دهوری که‌عه‌دا.

۰۳ مانه‌وه له‌مزگه‌وت، وده‌توانییت به‌ناو مزگه‌وت‌دا تیپه‌ر
ببییت؛ به‌لام تییدا نه‌مینیته‌وه.

۰۴ ده‌ستدان له‌قورئان (موسحه‌ف).

۰۵ خویندنه‌وه‌ی قورئان.

ته‌یه‌موم کردن

ئه‌گەر مسولمان ئاوی ده‌ستنه‌که‌وت بۆ ئه‌وه‌ی ده‌ستنوێژ بگریت یان نه‌یتوانی به‌ ئاو ده‌ستنوێژ بگریت به‌هۆی نه‌خۆشی یان هر حاله‌تیکی تره‌وه، وترسا له‌وه‌ی که کاتی نوێژ ده‌ربچیت ونوێژه‌که‌ی ئه‌نجام نه‌دات؛ ئه‌وا لێره‌دا ته‌یه‌موم ده‌کات به‌ خۆل (خاک).

وه‌شیوه‌ و‌سیفه‌تی ئه‌م ته‌یه‌موم کردنه بریتیه له: هه‌ردوو ده‌سته‌کان (ناو له‌په‌کان) ده‌دریت به‌ سه‌ر زه‌ویدا یه‌ک‌جار پاشان ده‌موچاو وه‌هه‌ردوو ده‌سته‌کان (هه‌تاوه‌کو مه‌چه‌ک) مه‌سح ده‌کریت، ومه‌رجه ده‌بیت خۆله‌که (خاکه‌که) پاک بیت.

ئه‌م شتانه (ته‌یه‌موم کردن) به‌تال و‌پوچهل ده‌کاته‌وه:

۱- ئه‌و شتانه‌ی که ده‌بنه هۆی پوچه‌لبوونه‌وه‌ی ده‌ستنوێژ؛ به‌ هه‌مان شیوه ده‌بنه هۆی پوچه‌لبوونه‌وه‌ی ته‌یه‌موم.

۲- ئه‌گەر ئاو هه‌بوو و‌دۆزرایه‌وه پێش ئه‌وه‌ی ئه‌و په‌رسته‌نه ئه‌نجام‌دات که ته‌یه‌مومی بۆی کردوه.

چۆنیه‌تی ئەنجامدانی نوێژکردن فیر ده‌بم

خوای گه‌وره له شه‌و ورۆژیکدا پینج نوێژی له‌سه‌ر مسولمان فه‌رز کردووه ئه‌وانیش بریتین له نوێژه‌کانی: به‌یانی و نیوهرۆ و عه‌سر و مه‌غریب و عیशा.

خۆم ئاماده ده‌که‌م بۆ ئەنجامدانی نوێژکردن

ئه‌گه‌ر کاتی نوێژکردن هات ئه‌وا پێویسته مسولمان ده‌ستنوێژ بگریت و خۆی پاک بکاته‌وه له روودانی بچووک (الحدث الأصغر) و روودانی گه‌وره (الحدث الأكبر):

روودانی گه‌وره (الحدث الأكبر): ئه‌و شتانه ده‌گریته‌وه که واجبه پاش روودانیان مسولمان خۆی بشوات؛ وه‌کو له‌شگرانی و سووری مانگانه وزه‌یستانی.

روودانی بچووک (الحدث الأصغر): ئه‌و شتانه ده‌گریته‌وه که واجبه پاش روودانیان مسولمان ده‌ستنوێژیکی نوێ بگریته‌وه؛ وه‌کو سه‌رئاو کردن، و خه‌وتن، و با ده‌رچوون.

مسولمان ده‌بیته‌ به‌ جلیکی پاکه‌وه وه‌ شوینیکی پاکدا نوێژ بکات؛ و شه‌رمگه‌ی (عه‌وره‌تی) دابپۆشیت.

پییوسته مسولمان به پۆشاکیکی گونجاو خوئی برازینیته‌وه له کاتی نویژدا به‌شیوه‌یه‌ک که لاشه‌ی داپۆشییت، ونابییت له کاتی ئەنجامدانی نویژدا به هیچ شیوه‌یه‌ک شوینیکی نیوان ئەژنو وناوکی ده‌ربخات.

واجبه له‌سه‌ر ئافره‌ت که هه‌موو لاشه‌ی داپۆشییت له کاتی ئەنجامدانی نویژ جگه له دووشت نه‌بییت: ۱/ ده‌سته‌کانی (مه‌به‌ست لێی هه‌تا مه‌چه‌ک). ۲/ ده‌موچاو (روو).

نابییت مسولمان له نویژدا قسه‌یه‌ک بکات که په‌یوه‌ندی به نویژه‌که‌وه نه‌بییت، وده‌بییت گوئی له ئیمام (پیشنوویژ) بگرییت وئاو نه‌داته‌وه به ئەملاو وئه‌ولا و سه‌ره‌وه له کاتی نویژدا، وئه‌گه‌ر نه‌یتوانی و ته‌ تاییه‌ته‌کانی نیو نویژ بلییت ئەوا ده‌توانییت یادی خودا بکات هه‌تا وه‌کو ئەنجامدانی نویژه‌که‌ی ته‌واو ده‌بییت، وپییوسته مسولمان سوور و به‌په‌له‌ بییت له فی‌ربوونی ئەنجامدانی نویژ و ئەو زی‌کر و خویندنه‌وانه‌ی له نیو نویژدا ده‌ووترین.

چۆنیه‌تی ئەنجامدانی نوێژکردن فێر ده‌بم

هه‌نگاوی ١: نیه‌ت ده‌هێنم له‌ دله‌وه بۆ ئه‌و نوێژه‌ی که ده‌مه‌ویت ئەنجامی بده‌م ئه‌گه‌ر نوێژی فه‌رز یان سونه‌ت، و نیه‌ت هێنان له‌ دله‌وه‌یه و نابیت به‌ زمان بووتریت.

پاش ئه‌وه‌ی ده‌ستنوێژم گرت، ڕوو له‌ ئاراسته‌ی قیبله‌ ده‌که‌م، و به‌ پێوه ده‌وه‌ستم و نوێژ ده‌که‌م ئه‌گه‌ر توانیم.

هه‌نگاوی ٢: ده‌ستم هه‌تاوه‌کو ئاستی شانهاکه‌م به‌رز ده‌که‌مه‌وه به‌ شپۆه‌یه‌ک که‌ ناو له‌ په‌که‌م به‌ره‌و ئاراسته‌ی قیبله‌ بێت و ده‌لێم: (الله أكبر) نیه‌تم چوونه‌ ناو ئەنجامدانی نوێژه‌ پاش ووتنی ئه‌م ته‌که‌بیره‌.

هه‌نگاوی ٣: نزای چوونه‌ ناو نوێژکردن (نزای الإستفتاح) ده‌خوینم؛ له‌و نزایانه‌ی که‌ له‌ سونه‌تدا هاتووه‌، وله‌وانه‌ش ئه‌م نزایه‌: (سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا عَيْزُكَ) واته‌: (خودایه‌، حمد و سوپاس و پاک و بێگه‌ردی بۆ تۆ، ناوت پێرۆز و موباره‌که‌ و مه‌زنی تۆ له‌ ئه‌وپه‌ری بڵندی و به‌رزیدایه‌، وه‌یچ په‌رستراویک شایسته‌ی په‌رستن نیه‌ به‌هه‌ق و راست جگه‌ له‌ تۆ). هه‌نگاوی ٤: په‌نا به‌ خوای گه‌وره‌ ده‌گرم له‌

شهیتانی نه‌فرینلیکراو، وده‌لیم: (أعوذُ باللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) واته: (په‌نا به‌خودا ده‌گرم له‌شهیتانی نه‌فرینلیکراو). هه‌نگاوی 0: -سوره‌تی الفاتحه- ده‌خوینم له‌هه‌موو پرکاته‌کانی نوپژدا، به‌م شیوه‌یه: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان (1) الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * هه‌موو سوپاس وستایشیک بۆ خودای په‌روه‌ردگاری جیهانیان (2) الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * به‌خشنده‌ی میهره‌بان (الرحمن) به‌و مانایه‌ی ره‌حم و به‌زه‌یی په‌روه‌ردگار له‌م جیهانه‌دا هه‌مووی گرتووه‌ته‌وه به‌بیاوه‌رانیشه‌وه، و(الرحيم) ره‌حم و به‌زه‌یی په‌روه‌ردگار وه‌ك زانایان ده‌لین: تایبه‌ته به‌برواداران له‌رۆژی دوااییدا (3) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ * ته‌نها ئه‌وه‌ خاوه‌نی رۆژی سزا وپاداشت دانه‌وه‌یه (4) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * خودایه، ته‌نها تۆده‌په‌رستین - ته‌نها تۆیت شایسته‌ی په‌رستنتیت وجگه له‌تۆ هه‌موو په‌رستراویکی تر پوچ و به‌تاله‌، وداوای هانا ویا‌رمه‌تی و ته‌نها له‌تۆ ده‌که‌ین (5) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ * رینمونیمان بکه بۆ رینگای راست که رینگای راستی ئاینی پیرۆزی ئیسلامه (6) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ * واته: رینگای ئه‌وانه‌ی که چاکه‌ت له‌گه‌ل کردوون - له‌پینغه‌مبه‌ران وراستگۆیان وشه‌هیدان وچاکه‌کاران-، نه‌ك رینگای ئه‌وانه‌ی

توره‌یی و خه‌شمی تو له‌سه‌ریانه - وه‌ک جو له‌که
 وهاوکرده‌وه‌کانیان - ونه‌ک ریگی گومرایان - وه‌ک گاوره‌کان
 وهاوکرده‌وه‌کانیان - (٧) ۴.

پاش خویندنی - سورته‌ی الفاتحة - هه‌رچه‌ندیک تو انیم و بۆم
 گونجا ئایه‌ت و سورته‌کانی تری قورئانی پیرۆز ده‌خوینم؛ ته‌نها له
 رکاتی یه‌که‌م و دووه‌مدا له هه‌موو نوێژیکدا، وئمه‌مه واجب نییه
 به‌لام پاداشتیکی مه‌زن هه‌یه له‌سه‌ر خویندنه‌وه‌یان.

هه‌نگاوی ٦: ده‌لیم: (الله أكبر) و پاشان بۆ رکوع بردن ده‌چم
 هه‌تا وه‌کو پشتم ریک ده‌بی‌ت و ده‌ستم له سه‌ر ئەژنۆکانم
 داده‌نیم (ده‌ستی راست له سه‌ر ئەژنۆی راست، و ده‌ستی چه‌پ
 له سه‌ر ئەژنۆی چه‌پ)، و پاشان بۆشایی ده‌خه‌مه نیو
 په‌نجه‌کانمه‌وه، و پاشان له کاتی رکوعدا ده‌لیم: (سبحان ربی
 العظيم) واته: (پاک و بی‌گه‌ردی بۆ په‌روه‌ردگاری مه‌زنم).

هه‌نگاوی ٧: له پاش به‌رزبوونه‌وه له رکوع بردن ده‌لیم (الله
 أكبر) و ده‌سته‌کانم هه‌تا وه‌کو ئاستی شانیه‌کانم به‌رز ده‌که‌مه‌وه،
 و لاشه‌م به ریکی ده‌وه‌ستینم و ده‌لیم (ربنا ولك الحمد) واته:
 (حه‌مد و سوپاس بۆ تو ئه‌ی په‌روه‌ردگارمان).

ههنگاوی ۸: ده لیم (الله أكبر) و له سه ر دهسته کان وئه ژنوکان وپیه کان و(لووت و نیو چه وان) سو جده ده به م، وله سو جده دا ده لیم: (سبحان ربي الأعلى) واته: (پاک و بیگه رده له هه موو که مو کورتیه ک پهروه ر دگاری بهرز و بلند و مه ز نم).

ههنگاوی ۹: ده لیم: (الله أكبر) وله سو جده بردن بهرز ده به مه وه هه تا پشت م راست ده بیته وه و داده نیشتم له سه ر بنی پیی چه پم و پیی راست م ده وه ستینم (ده چه قینم) به سه ر زه ویدا، و ده لیم: (ربي اغفر لي) واته: (خودایه، لیم خوش بیه).

ههنگاوی ۱۰: ده لیم (الله أكبر) و جاریکی تر سو جده ده به م وه کو سو جده بردنی یه که مجار.

ههنگاوی ۱۱: له پاش بهرز بوونه وه له سو جده ده لیم (الله أكبر) هه تا وه کو به پیوه ده وه ست م، وههروه کو رکاتی یه که م ؛ هه مان ئه و وتانه ده لیمه وه وئه و کرده وانه ئه نجامده دم له هه موو رکاته کانی تری نو یژدا.

پاش ته و او بوونی رکاتی دووهم له نو یژی نیوه رۆ و عه سر و مه غریب و عیشا و پیش هه ستانه وه بۆ رکاتی سییه م ؛ داده نیشتم بۆ خویندنی ته حیاتی یه که م -ته شه هودی یه که م-

ئەمیش بریتیه له: (التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) واته: (هه‌موو ستایشیکی گه‌وره و به‌مه‌زن دانان ته‌نها بۆ خوای گه‌وره‌یه، وهه‌موو نوێژکردنیک ته‌نها بۆ ئەو زاته‌یه، وهه‌موو قسه وکرده‌وه‌یه‌کی باش و جوان و خیرکردنیک ته‌نها بۆ ئەو زاته به‌دلسۆزی ئەنجام ده‌دریت، سه‌لام و سلّاو له سه‌ر تۆ بێت ئەی پێغه‌مبه‌ر له‌ گه‌ل ره‌حمه‌ت و به‌ره‌کات و پیرۆزی خوای گه‌وره، و سه‌لام و سلّاو له سه‌ر ئیمه‌ وله سه‌ر به‌نده چاکه‌کانی خوای گه‌وره، شاهیدی ده‌ده‌م (دان ده‌نیم) به‌وه‌ی که هه‌یچ په‌رستراویک راست وهه‌ق نییه که شایسته‌ی په‌رستن بێت جگه له‌ الله، و موحه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم- پێغه‌مبه‌ر و نێردراوی خودایه). پاشان بۆ ئەنجامدانی رکاتی سییه‌م هه‌لده‌ستم. پاش ته‌واو بوونی کۆتا رکات له هه‌موو نوێژیکدا داده‌نیشم بۆ خویندنی ته‌شه‌هودی -ته‌حیاتی- کۆتایی، ئەمیش بریتیه له: (التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ

حمید مجید. اللهم بارک علی محمد وعلی آل محمد، كما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم، إنک حمید مجید) واته: (هه‌موو ستایشیکی گه‌وره و به‌مهن دانان تهنه‌ها بۆ خوای گه‌وره‌یه، وهه‌موو نوێژکردنیک تهنه‌ها بۆ ئەو زاته‌یه، وهه‌موو قسه وکرده‌وه‌یه‌کی باش وجوان وخیرکردنیک تهنه‌ها بۆ ئەو زاته به‌دلسۆزی ئەنجام ده‌دری، سه‌لام وسلّو له‌ سه‌ر توّ بیّت ئەی پیغه‌مبهر له‌گه‌ل ره‌حمه‌ت و به‌ره‌کات و پیرۆزی خوای گه‌وره، و سه‌لام وسلّو له‌ سه‌ر ئیمه‌ وه‌ سه‌ر به‌نده‌ چاکه‌کانی خوای گه‌وره، شاهیدی ده‌ده‌م به‌ -دان ده‌نیم- به‌ [لا إله إلا الله و محمد رسول الله] واته: [به‌وه‌ی که‌ هیچ په‌رستراویک شایسته‌ی په‌رستن نییه‌ به‌ راست وهه‌ق جگه‌ له‌ الله، و موحه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم- پیغه‌مبهر و نیردراوی خودایه‌، خودایه‌ وه‌سف و ستایشی موحه‌مه‌د و بنه‌ماله‌ و شوینکه‌ و تووانی بکه‌ -صلی الله علیه وسلم- هه‌روه‌کو چۆن وه‌سف و ستایشی ئیبراهیم و بنه‌ماله‌ و شوینکه‌ و تووانیت کرد - علیه‌ السلام-، و به‌ره‌که‌ت و پیرۆزی برژینه‌ سه‌ر موحه‌مه‌د و بنه‌ماله‌ و شوینکه‌ و تووانی -صلی الله علیه وسلم- هه‌روه‌کو چۆن به‌ره‌که‌تت رژانه‌ سه‌ر ئیبراهیم و بنه‌ماله‌ و شوینکه‌ و تووانی - علیه‌ السلام-).

هه‌نگاوی ۱۲: پاش ئه‌وه سه‌لام ده‌دهم به لای راستمه‌وه
وده‌لیم: (السلام علیکم ورحمة الله)، و سه‌لام ده‌دهم به لای
چه‌پمه‌وه و ده‌لیم: (السلام علیکم ورحمة الله)، که نیه‌تم
ده‌رچوونه له نوێژکردن، و پاش ئه‌م سه‌لامدانه‌وه‌یه کۆتاییم به
ئه‌نجامدانی نوێژ هینا.

بالاپۆشی ئافره‌تی مسولمان

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلْبِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ واته: ﴿ئهی پیغه‌مبه‌ر -صلی‌الله‌علیه‌وسلم- بلی به‌هاوسه‌رانت و به‌کچانت و به‌ئافره‌تانی برواداران با عابا و بالاپۆشه‌کانیان بدن به‌سه‌ر خویناندا (خوین و جوانیانی پیداپۆشن) ئه‌وه‌نزیکتره‌بناسرین (به‌داوین پاک) تا به‌هۆیه‌وه‌ئازار نه‌درین و خودا لیبوورده‌ومیه‌ره‌بانه﴾ [الأحزاب: ۵۹].

خوای گه‌وره‌واجبی‌کردوو له‌سه‌ر ئافره‌تی مسولمان که‌بالاپۆشی شه‌ری بیپۆشیت و شه‌رمگه‌ی (عه‌وره‌تی) داپۆشیت و هه‌موو لاشه‌ی داپۆشیت له‌و پیاوانه‌ی که‌نامه‌حره‌من به‌و جله‌شه‌ریه‌ی که‌بلاوه‌له‌ولاته‌که‌یدا، و نابیت بالاپۆشه‌که‌ی لابدات مه‌گه‌ر له‌پیش می‌ردی یان مه‌حره‌مه‌کانی نه‌بیت؛ مه‌حره‌مه‌کانیش ئه‌وانه‌ن که‌حه‌رامه‌ئافره‌تی مسولمان هه‌وسه‌رگیریان له‌گه‌لدا بکات به‌شپۆیه‌کی هه‌تاهه‌تایی، ئه‌وانیش بریتین له: (باوک به‌ره‌و سه‌ره‌وه*، و کوپ به‌ره‌و خواره‌وه**، ومام وخال وبرا وکوپری برا وکوپری خوشک، و می‌ردی

دایک، و باوکی میرد به‌رهو سه‌ره‌وه، و کوری میرد به‌رهو خواره‌وه، برای شیرینی و میردی شیرپی‌دهر، ئەوهی به‌هۆی ره‌چه‌له‌که‌وه*** ده‌بیته مه‌هره‌م به‌هه‌مان شیوه به‌هۆی شیرپی‌دانه‌وه ده‌بیته مه‌هره‌م). * [به‌رهو سه‌ره‌وه: مه‌به‌ست باوکی باوک و باپیری باوک و به‌و شیوه‌یه]، ** [به‌رهو خواره‌وه: مه‌به‌ست کوری کور، و به‌و شیوه‌یه]، *** [به‌هۆی ره‌چه‌له‌که‌وه: مه‌به‌ست ئەوه‌یه که‌سیک بیته مه‌هره‌م به‌هۆی بوون له دایک و باوکی‌که‌وه، یان ته‌نها له لایه‌نی دایکه‌وه یان ته‌نها له لایه‌نی باوکه‌وه].

وده‌بیته ئافره‌تی مسولمان ره‌چاوی هه‌ندیک ریسا بکات له پۆشاکیدا، که بریتین له:

یه‌که‌م: پیویسته پۆشاکه‌که هه‌موو لاشه‌ی دابی‌پۆشیته.

دووهم: نابیت ئەو پۆشاکه بۆ ئەوه له‌به‌ر بکریت بۆ ئەوه‌ی ئافره‌ت خۆی پی برازی‌نیته‌وه.

سییه‌م: نابیت ته‌نک بیته به‌ شیوه‌یه‌ک که لاشه‌ و پیستی ده‌ربخات.

چواره‌م: پیویسته فراوان بیته و ته‌سک نه‌بیته که وه‌سفی لاشه‌ی بکات.

پېنجەم: ناييت بۇندار بييت (ناييت بۆ دەرەوہى مال بۇن لە
خۆى بدات).

شەشەم: ناييت لە پۇشاكى پياوان بچييت.

حەوتەم: ناييت لە پۇشاكى ئافرەتە كافرەكان بچييت لەو
پۇشاكانەى كە بۆ پەرستەكانيان يان بۆ جەژنەكانيان لەبەرى
دەكەن.

له سیفه‌ته‌کانی ئیماندار

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ واته: ﴿بِیْگومان ئه‌وانه پروادارن که کاتیک باسی خودا کرا وناوی هی‌نرا دل‌یان ده‌ترسیت و ترسی لی ده‌نیشیت، و کاتیکیش ئایه‌ته‌کانی خودا بخویندریته‌وه به‌سه‌ریاندا پروایان (پیی) زیاد ده‌بی‌ت و هر ته‌نها پشت به‌په‌روه‌ردگاری خو‌یان ده‌به‌ستن﴾ [الأنفال: ۲].

- له وته وقسه‌کانیدا راستگوویه و درو ناکات.

- په‌یمان ده‌باته‌سه‌ر و جیبه‌جیی ده‌کات.

- له کاتی ناکوکی و دووبه‌ره‌کیداسته‌م ناکات وله‌هه‌ق و راستی لانا‌دات و جنیو نادات.

- خیانه‌ت له‌سه‌پارده‌وئه‌مانه‌ت ناکات ئه‌گه‌ر پیی بسپ‌ردی‌ت.

- ئه‌وه‌ی بو‌خو‌ی پیی خو‌شه؛ بو‌برای مسولمانیشی پیی خو‌شه.

- به‌خشنده‌یه.

- چاکه کاره به رامبه‌ر خه‌لکی.
- په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی ده‌گه‌یه‌نیت.
- رازیه سه‌بارت به قه‌زا وقه‌ده‌ری خوای گه‌وره وسوپاسی خودا ده‌کات له کاتی خو‌شی وئاسووده‌ییدا، وئارام وسه‌بر ده‌گریت له کاتی ناره‌حه‌تی وناخو‌شیدا.
- سیفه‌تی شهرم کردنی تیدایه.
- به ره‌حم و به‌زه‌ییه به رامبه‌ر بوونه‌وه‌ره‌کان.
- دلّی پاکه وسه‌لامه‌ت و دووره له رق وکینه، وئهن‌دامه‌کانی دوورن له ده‌ستدریژی کردنه سه‌ر خه‌لکی به ناهه‌ق.
- له خه‌لکی خو‌ش ده‌بیت.
- ریبنا (سوو) ناخوات ومامه‌له‌ی پپوه‌ناکات.
- زینا (داوین پیسی) ناکات.
- ئاره‌ق (سه‌رخو‌شکه‌ره‌وه‌کان) ناخواته‌وه.
- چاکه کاره به رامبه‌ر دراوسیکانی.
- سته‌م وخیانه‌ت ناکات.

- دزی وفیل ناکات.

چاکه‌کاره به‌رامبه‌ر دایک وباوکی، ئە‌گه‌رچیش مسولمان نه‌بن،
وله شتیک که سه‌ریچیکردنی فه‌رمانه‌کانی خودا نه‌بی‌ت؛
گوپرایه‌لیان ده‌بی‌ت.

- منداله‌کانی په‌روه‌رده ده‌کات له‌سه‌ر چاکه‌کاری، وفه‌رمانیان
پیده‌کات به ئە‌نجامدانی واجبه‌ شه‌رعیه‌کان، ونه‌هییان لیده‌کات
له‌ گونا‌هه‌کان وتاوانه‌کان وره‌وشته ناشیرینه‌کان.

- نابیت مسولمان خو‌ی بچوینیت به‌ کافه‌کان له:
تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی ئاینه‌کانیان یان مامه‌له‌ وه‌له‌سوکه‌وت
وجلێک که تایبه‌ته به ئە‌وان.

ئاسووده‌یی و دلخۆشی من له ئاینی ئیسلامدایه

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ واته: ﴿هه‌رکه‌س له نیر یان له می‌کرده‌وه‌ی چاکی ئه‌نجامدا بیٚت یان ئه‌نجامی بدات و بپرواداریش بوو بیٚت؛ ئه‌وا سویند به‌خودا به‌ژیا نیکی خۆش ده‌یان ژینین و سویند بیٚت پاداشتیان بده‌ینه‌وه به‌چاکتر له‌وه‌ی که‌ئوان ئه‌نجامیان ده‌دا﴾. [النحل: ۹۷]. په‌یوه‌ندی راسته‌وخۆی مروّف له‌گه‌ل په‌روه‌ردگار به‌بی بوونی هیچ ناوه‌ندیک له‌زیندوو‌ه‌کان و مردوو‌ه‌کان و بته‌کان؛ گه‌وره‌ترین هۆکاره‌ بۆ ئاسووده‌بوون و سینگ فراوانی و دلخۆشی مروّف، و خوای گه‌وره له‌قورئانی پیروژدا باسی ئه‌وه ده‌کات که‌ئو زاته‌مه‌زنه‌هه‌میشه‌نزیکه‌له‌بهنده‌کانی و نزاکانیان ده‌بیستیت و وه‌لامیان ده‌داته‌وه، هه‌روه‌کو ده‌فه‌رمویت: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ واته: ﴿هه‌رکاتیک به‌نده‌کانی من پرسیاریان لی کردیت ده‌رباره‌ی من ئه‌وا بیگومان من لیانه‌وه‌نزیکه‌من و نزاکیان گه‌را ده‌که‌م

هه‌رکاتیکی هاوار و نزام لیبکه‌ن ؛ ده‌ی با ئه‌وانیش به‌ده‌نگ منه‌وه بین و بپروام پیبه‌یینن بۆ ئه‌وه‌ی رپگای راست بدۆزنه‌وه ﴿البقرة: ۱۸۶﴾، و خوای گه‌وره -سبحانه و تعالی- فه‌رمانی پیمان کردووه به‌ پارانه‌وه و داواکردن لیبی، و ئه‌مه‌ی به‌ مه‌زنترین په‌رستنه‌کان داناوه که به‌هۆیه‌وه مسولمان له‌ په‌روه‌ردگاری نزیک ده‌بیته‌وه، خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِيْ اَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ واته: ﴿وپه‌روه‌ردگارتان فه‌رموویه‌تی: لیم بپارینه‌وه وه‌لامتان ده‌ده‌مه‌وه﴾ [غافر: ۶۰]، مسولمانی چاک به‌رده‌وام پیویستی به‌ په‌روه‌ردگاری هه‌یه، و ده‌بیته‌وه به‌رده‌وام ده‌ستی رابخات و نزا و دوعا بکات، و پیویسته هه‌ولبدات له‌ خودا نزیک ببیته‌وه به‌ په‌رستنه‌ چاکه‌کان.

خوای گه‌وره ئیمه‌ی هینایه بوونه‌وه له‌م گه‌ردوونه‌دا بۆ حکمه‌ت و مه‌به‌ستیکی مه‌زن و ئیمه‌ی دروست نه‌کردووه بۆ گالته‌ و گه‌پ؛ و مه‌به‌سته‌که‌ش بریتیه له‌ په‌رستنی خودا به‌ بی‌ بریاردانی هه‌یچ شه‌ریک و هاوبه‌شیک له‌ په‌رستنی‌دا، و شه‌ریعه‌ت و ئاینیکی بۆمان بریارداوه که گشتیگره‌ وه‌موو کاروباره‌کانی تاییه‌ت و گشتی ژیانمان ریکده‌خات، و به‌م شه‌ریعه‌ته‌ دادپه‌روه‌ره‌ گرنگترین شته‌کانی ژیانمانی پاراستووه که ئه‌وانیش بریتین له‌

ئاین ونه‌فس وناوبانگ (شهره‌ف) وئه‌قلّ وسامان، وئه‌وه‌ی ژیانی به‌ پپی شهریه‌تی ئیسلام بیّت که‌ فرمانه‌کان جیبه‌جی بکات وخوای له‌ نه‌هی لیکراوه‌کان به‌ دوور بگریّت وئه‌نجامیان نه‌دات ؛ ئە‌وا ئە‌م گزنگیانه‌ی ژیانی پاراستوو‌ه وبی گومان به‌ ئاسووده‌یی ده‌ژیت.

وپه‌یوه‌ندی مسولمان به‌ په‌روه‌ردگاریه‌وه‌ هوکاره‌ بۆ هیمی و دلنیایی وئارامی نه‌فس وده‌روون، وه‌ستکردن به‌ سه‌کینه‌ت وه‌یوری وئاسایش وئاسووده‌یی، وه‌ستکردنه‌ به‌وه‌ی که‌ خودا به‌نده‌ی ئیماندار ده‌پاریزیّت و سه‌ری ده‌خات، خوای گه‌وره‌ ده‌فرمویت: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ واته: ﴿خودا دوست وپشتیوانی ئە‌وانه‌یه‌ که‌ برپوادارن ده‌ریان ده‌هینیّت له‌ تاریکستانی کوفر و بیباوه‌ری بۆ نور ورووناکی باوهر (ئیمان) ورینمونی﴾ [البقرة: ۲۵۷].

ئە‌م په‌یوه‌ندی مه‌زنه‌ حاله‌تییکی ویزدانیه‌ له‌ نه‌فسی مروّفدا که‌ هوکاری هیانی ئاسووده‌یی و دلرفینین بۆ ده‌روونی ئیماندار به‌هوی په‌رستنی خودای میهره‌بانه‌وه‌ و تامه‌زرۆ بوون به‌ گه‌یشتن بۆ لای په‌روه‌ردگار، و دلّه‌کان به‌ره‌و ئاسمانی به‌خته‌وه‌ری

ده‌فرن به‌هۆی ئەو دلخۆشی وچیزه ئیمانیه‌ی که هه‌ستی پێده‌که‌ن.

چیز و تامی ئیمان هه‌رگیز خۆشیه‌که‌ی وه‌سف ناکریت و ته‌نها ئەو که‌سانه‌ چیرۆکی لێ ده‌بینن که واجبه‌کان و په‌رسته‌کان، ئەنجامده‌ده‌ن و خۆیان دوور ده‌خه‌نه‌وه له خراپه و تاوانه‌کان، بۆیه پێغه‌مبه‌ر موحه‌مه‌د - صلی الله علیه وسلم - ده‌فه‌رمووت: (ذاق طعم الإیمان من رضي بالله ربًا وبالإسلام دينًا وبمحمد رسولًا) واته: (تامی ئیمان - باوه‌ر - ده‌چیرۆکت ئەو که‌سه‌ی که رازی به‌وه‌ی که - الله - په‌روه‌رده‌گاری بیت، و ئیسلام ئایینی (ئیسلام به‌رنامه‌ی ژیا‌نی) بیت، و موحه‌مه‌د پێغه‌مبه‌ری بیت - که گوپرایه‌لی بکات له فه‌رمان و نه‌هی لیکراوه‌کاندا -).

به‌لێ ئەگه‌ر مرووف هه‌ست بکات به‌رده‌وام له به‌رامبه‌ر په‌روه‌رده‌گاری پاره‌ستاوه، و ناو و سیفاته‌کانی خودا بناسیت و لیبیان تیبگات، ئەوا خودا ده‌په‌رستیت وه‌کو ئەوه وایه‌ بیبیت، وله په‌رسته‌کانیدا دلسۆز ده‌بیت بۆ خوای گه‌وره، و ته‌نها مه‌به‌ستی ره‌زامه‌ندی خودایه‌ له هه‌موو کرده‌وه‌یه‌که‌دا؛ ئەگه‌ر وا بیت ئەوا ژیا‌نی ئاسووده‌یه له‌م دونیایه‌دا وله‌ روژی دوايشدا خیر و خۆشی بۆ ده‌بیت.

ته‌نانه‌ت موسیبه‌ت و ناخۆشیه‌کانی ژیا‌نی دونیا کاتی‌ک رووده‌ده‌ن ئە‌وا ئا‌گر وتین و‌گه‌رمیه‌که‌ی ده‌کوژیته‌وه به‌ سارد و‌فینکی د‌ل‌نیایی ویه‌قین، و‌پ‌یویسته‌ هه‌مد و‌سو‌پاسی خودا ب‌کریت له‌سه‌ر هه‌موو قه‌ده‌ره‌کانی خ‌یر و‌شه‌ریان، و‌پ‌یویسته‌ مسولمان له‌ ئە‌وه‌په‌ری ره‌زامه‌ندی‌دا بی‌ت سه‌باره‌ت به‌ ئە‌و شتانه‌ی له‌ قه‌ده‌ردا نووسراون و‌به‌سه‌ری‌دا رووده‌ده‌ن.

ئ‌ه‌و شته‌ی که‌ پ‌یویسته‌ مسولمان زۆر سوور و‌پ‌یدا‌گیر بی‌ت له‌سه‌ر ئە‌ه‌جامدانی بۆ ئە‌وه‌ی د‌ل‌خۆشی و‌ئ‌ارامی و‌د‌ل‌نیایی زیاد بی‌ت بریتیه‌ له‌ زۆر یاد کردنی په‌روه‌رد‌گار -سبحانه‌ و‌تعالی- و‌خویندنی قورئانی پ‌یروژ، خ‌وای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ واته: ﴿ئ‌ه‌وانه‌ی که‌ پ‌روایان ه‌یناوه‌ و‌د‌لیان ئ‌ارام ده‌بی‌ت به‌ یادی خودا ئ‌ا‌گاداربن ته‌ن‌ها هه‌ر به‌ یادی خودا د‌له‌کان ئ‌ارام ده‌گرن﴾ [الرعد: ۲۸]. هه‌تا مسولمان زیاتر زی‌کر و‌یادی خودا ب‌کات و‌زیاتر قورئان ب‌خوینیت ئە‌وا په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل خودا به‌ه‌یزتر ده‌بی‌ت، و‌نه‌فس و‌ده‌روونی پاک‌ده‌بی‌ته‌وه‌ و‌ئ‌یمانی به‌ه‌یزتر ده‌بی‌ت. هه‌روه‌ها پ‌یویسته‌ له‌سه‌ر مسولمان که‌ ف‌یری ئ‌اینه‌که‌ی بی‌ت له‌ سه‌رچاوه‌ دروست و‌سه‌ح‌یحه‌کانه‌وه‌ بۆ ئە‌وه‌ی به‌ چا‌و

رۆش‌نییه‌وه خوای گه‌وره بپه‌رستیت، پی‌یغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رمویت: (طلب العلم فريضة على كل مسلم) واته: (گه‌ران به‌ دوا‌ی و‌فیربوونی زانستی شه‌رعی فه‌رزه له‌سه‌ر هه‌موو مسوّلمانیک)، و‌ده‌بیت مسوّلمان ملکه‌چ بیت بۆ فه‌رمانه‌کانی ئه‌و په‌روه‌ردگاره‌ی خو‌لقان‌دوو‌یه‌تی، جا ئه‌گه‌ر حیکمه‌ت و‌داناییه‌که‌ی بزانی‌ت یان نه‌یزانی‌ت، خوای گه‌وره له‌ قورئانی پی‌رۆزدا ده‌فه‌رمویت: ﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلًّا مُّبِينًا﴾ واته: ﴿بۆ هه‌یچ پیاو و‌ئافه‌رتیکی باوه‌ردار نییه کاتی‌ک خوا و‌پی‌یغه‌مبه‌ره‌که‌ی بریاری هه‌رکارێکیان دا (بۆیان نییه) که سه‌رپشک بن له‌ کاره‌که‌یاندا وه‌ه‌رکه‌س سه‌رپیچی فه‌رمانه‌کانی خودا و‌پی‌یغه‌مبه‌ره‌که‌ی بکات ئه‌وه به‌ راستی گومرا بووه به‌ گومرا بوونیکی ئاشکرا﴾ [الأحزاب : ۳۶].

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد و‌علی آله و‌صحابه أجمعین.

پیرست

کلیک له سه ر سه ره بابه ته که بکه بۆئه وه ی چیته سه ر بابه ته
له په ره که ی خۆیدا)

- ۳..... پيشه کی
- ۶..... په روه ردگارم (الله) يه
- ۱۱..... پيغه مبه ري من موحه مه ده ﷺ
- ۱۳..... قورئانی پيروۆ وته ی په روه ردگارمه
- ۱۴..... فيري پايه کانی ئيسلام ده بم
- ۲۱..... پايه کانی ئيمان (باوهر) فير ده بم
- ۳۲..... فيري ده ستنويزگرتن ده بم
- ۳۹..... مه سح کردن له سه ر خوف وگوره وييه کان
- ۴۲..... خوشوردن (غوسل)
- ۴۴..... ته يه موم کردن
- ۴۵..... چۆنيه تي نه نجامدانی نويزگرتن فير ده بم
- ۵۴..... بالاپوشي ئافره تي مسولمان
- ۵۷..... له سيفه ته کانی ئيماندار
- ۶۰..... ئاسووده يی ودلخوشي من له ئایني ئيسلامدايه

موسوعة المصطلحات الإسلامية
TerminologyEnc.com

موسوعة تضم ترجمات المصطلحات
الإسلامية وشروحها بعدة لغات

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

موسوعة تضم ترجمات للأحاديث
النبوية وشروحها بعدة لغات

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

موسوعة تضم تفاسير وتراجم
موثوقة لمعاني القرآن الكريم

IslamHouse.com

مرجعية مجانية إلكترونية
موثوقة للتعريف بالإسلام

منتقى
المحتوى الإسلامي

موسوعة تضم المنتقى من
المحتوى الإسلامي باللغات

تحت الإسلام تحت 100 بأكثر من لغة

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

جمعية الدعوة
وتوعية الجاليات بالربوة

